

nam je bila vsiljena. Namen naše obrambne borbe je, da se zagotovi naši državi prosti in nemoteni razvoj. Mi moramo dobiti jamstva za naš življenjski obstoj. Tudi bi morali sovražniki opustiti svoje neizpolnjive želje, nas ugonobiti in ako bi bili pripravljeni sklepati o miru, ki bi bil časten za nas in za nje, potem bi ne bilo nobenih ovir za sklicanje mirovne konference in za sklepanje miru.

Revolucija na Ruskem.

Položaj v Rusiji je še vedno zelo zmeden. Poročila iz Rusije soglašajo v tem, da obstojita zdaj v Rusiji pravzaprav dve vladi: meščanska in delavsko-vojaška. Delavsko-vojaški odbor strogo nadzira vse ukrepečasne vlade. Glede sklicanja ustavodajne skupščine se še ni dosegel sporazum. Začasna vlada hoče sklicanje skupščine zavleči, delavsko-vojaški odbor pa želi, da bi se volitve vršile čimprej. Rusko armado sedaj na razne načine preustrojuje. Cilj teh preuredb je, da bi se zaneslo v ves ustroj ruske armade več demokratičnega duha. Poročila iz Petrograda dan za dnevom naglašajo, da je večina armade in celo delavstva za brezobzirno nadaljevanje vojske. Car je s svojo družino še vedno vjetnik v Carskem selu, carica-mati pa bo baje odpotovala na Krim.

Novi vojni cilji.

Miljukov je izjavil, da morajo mali narodi v Rusiji dobiti popolno svobodo. Turško vprašanje se mora rešiti tako, da bo Rusija prišla v posest Carigrada. Osvobojeno rusko ljudstvo ne more sprejeti nobenega nečastnega miru, temveč mora vojsko nadaljevati. Pravi cilj Rusije je, da se dobrote, ki jih je prinesla revolucija, izrabijo in se tako ustvari na zunaj in znotraj močno Rusijo.

Vojska do zadnjega vzdih!

Polk Semenovski je pri obhodu dne 25. marca, kakor se uradno poroča iz Petrograda, korakal po petrograjskih ulicah za zastavo, na kateri se je blestel napis: „Vojaki v strelske jarke! Delavci v delavnice! Vojska do zadnjega vzdih! Žive! Svoboda! Žive! Ljudovlada!“ Pred duno je delavski voditelj Čejdže navduševal vojaštvo in ljudske množice, naj se ustavodajna skupščina izreče za ljudovlado. Rodzianko je pozval vojake, naj se borijo proti Nemcem. Isti dan je prišla v Petrograd deputacija mornarjev črnomoške mornarice in sebastopolske posadke. Predsednik odposlanstva je slovesno izjavil, da se hoče črnomoška mornarica in sebastopolska posadka boriti do popolne zmage na celi črti in si tako priboriti veliko in svobodno Rusijo.

Ruski delavci za nadaljevanje vojske.

Iz Petrograda se dne 30. marca poroča: Glasilo stranke delavskega in vojaškega odbora je dne 27. marca priobčilo na uvodnem mestu članek o potrebi, da se nadaljuje obrambna vojska proti Nemčiji. Sklepnimi stavki članka se glasijo: Rusija ne mara in tudi ne bo postala lahek plen za Hohencolernce in njihove privržence. Monarhistična Nemčija naj ve, da bo revolucionarna Rusija posvetila vse svoje moči, da si zagotovi to, kar je zavzela.

Preosnove v ruski armadi.

Komisija za preosnove v armadi je sklenila, da bodo preosnove zasledovale sledeča temeljna načela in sicer: 1. Odpravi se ancieneteta (napredovanje po

letih) v višjem poveljstvu in v generalnem stabu. 2. Subalterne častnike bodo neposredni predstojniki na prosto volili in 3. uvedejo osebno odgovornost predstojnikov za subalterne častnike, ki so jih izvolili. Odposlanci vojakov in častnikov prihajajo z bojišča vsak dan v duno. Vojni komisiji izjavljajo, da zahtevajo njih čete, naj se vojska nadaljuje do odločilne zmage. Predsednik dume Rodzianko je izdal oklic, ki poziva posestnike in kmete, naj obdelajo vso zemljo, da bodo pokrili, kar potrebujejo armade in dežela.

Novosti v ruski armadi.

„Petit Parisien“ poroča iz Petrograda: General Aleksejev se je odločil, da ustanovi na vseh bojnih črtah obsedke častnikov, vojakov in zastopnikov socialnih organizacij, zemstev in mestnih zastopov, da tako ojači disciplino. Preosnove, ki jih je sklenil odsek vojaških zastopnikov, se bodo morale takoj uvesti. Zastopniki delavstva bodo imeli v bodoče pristop na vse fronte.

Vojna sodišča v Rusiji odpravljena.

Iz Petrograda se dne 29. marca poroča: Vojni minister je odpravil vsa vojna sodišča. Prejšnji vojni minister Polivanov se je podal v glavni stan, da organizira vojna sodišča na novi podlagi, določi odnose med generalnim štabom in začasno vlado ter da odpusti stare armadne poveljnike, ki so že dosegli starostno mejo.

Kmetje se pridružijo novi vladi.

Iz dežele prihajajo, kakor se iz Petrograda uradno poroča, poročila, da so se kmetje skoro vseh gubernij pridružili novi vladi. Kmetje celo sami organizirajo deželno brambo ali policijsko službo.

Tudi Finska ima svojo vlado.

Lyonski listi poročajo iz Petrograda, da se je tudi za Finsko ustanovila začasna vlada. Večina finske vlade je socialistična. Nova vlada namerava najprvo izdati prepoved prodaje špirta in vina.

Japonska priznala novo vlado.

Kakor se dne 30. marca poroča iz Tokija, je tudi Japonska priznala rusko začasno vlado.

Neruski narodi čestitajo novi vladi.

Iz vseh delov države dobiva nova vlada navdušene čestitke, istotako od raznih neruskih narodov, kot Armencev, kavkaških mohamedancev, Letov, Estov in Ukrajincev. Izhajati so že tudi začeli judovski listi, ki že več kakor dve leti niso smeli izhajati.

100 zborovanj za ljudovlado.

V Petrogradu se je po poročilu berlinskega „Tageblatta“ vršilo dne 25. marca približno 100 zborovanj, na katerih se je zahtevala ustanovitev demokratične ljudovlade.

Veliki knezi prisegajo.

Angleški list „Times“ poroča, da so vsi veliki knezi in drugi člani bivše carske hiše Romanov dne 28. marca prisegli zvestobo novi vladi. Car Nikolaj se nahaja s svojo družino še vedno v Carskem selu.

Ruski sinod odstopil.

Preko Rotterdamu se iz Petrograda poroča, da

je sveti sinod v celoti odstopil. Novi sinod bo baje v kratkem izvoljen. Njegova prva naloga bo, sklicati cerkveni zbor, ki bi se naj posvetoval o najnujnih vprašanjih preosnove ruske cerkve.

Vse člane ruske vladarske hiše v ječo!

Iz Rotterdamu se poroča: Vodstvo delavske stranke in revolucionarni petrograjski socialisti so predložili začasni vladi poziv, da se naj smatrajo vsi člani bivše vladarske hiše Romanov za „vjetnike naroda.“

4000 oseb zaprtih.

Generala Ivanova, ki se noče odpovedati zvestobi do carja Nikolaja, so dne 28. marca odpeljali v Petrograd in ga zaprli v petropavlovsko ječo, kjer je zaprtih baje že nad 4000 carju zvestih oseb.

Car moli za začasno vlado.

Ko se je v nedeljo, dne 25. marca, v grajski cerkvi v Carskem selu vršila božja služba, je bil bivši car Nikolaj prvi, ki je pokleknil, ko se je molilo za sedanjo vlado.

Carica-mati gre na Krim.

Ruska začasna vlada je carici-materi dovolila, da sme odpotovati na Krim in se tam naseliti. Na potovanju jo bo spremljala posebna komisija ruske dume.

Carska posestva se zaplenijo.

Začasna vlada je sklenila, da se vsa veleposestva, ki so bila dosedaj last carjeve rodbine, prodajo za narodno last, dokler ne bo ustavodajna skupščina odločila, kaj bo s temi posestvi.

Cenzura v Rusiji odpravljena.

Po poročilih iz Petrograda dne 30. marca je ruski notranji minister odpravil cenzuro za vse inozemske časopise, kakor tudi za vse časopise, ki izhajajo v inozemskih jezikih.

Vojska med Nemčijo in Kitajsko.

Rotterdamska poročila pravijo, da na Kitajskem popisujejo vse Nemce in njih družine. Pričakuje se, da bo Kitajska te dni napovedala Nemčiji vojsko!

Španija ukinila ustavo.

Iz Madrida se dne 29. marca uradno poroča, da je vlada v vseh španskih pokrajinah ukinila ustavno jamstva in proglasila izjemno stanje. Ta odredba je bila baje najnujno potrebna, ker se je pojavilo na mnogih krajih državi nevarno gibanje. Vojaštvo le s težavo vzdržuje red. Nekatera poročila pravijo, da je četverosporazum poslal svoje agente v Španijo, da organizirajo nemire proti vladi, ki mu zaradi njene nevtralnosti ni ljuba.

Švedsko ministrstvo odstopilo.

Švedsko ministrstvo je odstopilo. Izjavilo je, da z ozirom na vojne razmere ne more več voditi vlade. Kralj je povelil sestavo novega ministrstva po prejšnjemu vseučiliščnemu kancelarju Swarzu.

LISTEK.

Naš cigan.

Piše poročnik Jože Barle.

Kateri Dolenjec ne pozna cigana? Kot majhen otrok sem se vselej plašno skrtil za materino krilo, kadar je prišel kak cigan, z lasmi kakor ogle, in prosil „malo kože.“ Kot majhen dijaček sem se pogosto klatil po hostah okrog Novega Mesta in iz gotove daljave opazoval ciganske šotore.

No in celo na fronti sem dobil priliko, da se seznanim s temi ljudmi, celo bliže.

Pridelili so me novi kompanji in mi dali novo moštvo. Predno si momee ogledam, si dam prinesiti zapisnik. Berem, berem lepa slavonska imena, kar mi oko obvisi na imenu Brajdičević. Halo, kaj pa je pač to?

„Je-li Brajdičević cigan?“ vprašam četovodjo.

„Jest, gospodine poručnik“, odgovori Slavonec.

Kdo pa se more drugi pisati Brajdičević, kakor samo cigan? Nемеc se piše Meier ali Müller, Ajdovčan se piše Jarc ali Gnidovec, no in cigan se piše Hudorovič ali Brajdič, k večjemu Brajdičević. To mi bo pač potrdil vsak Dolenjec.

Dal sem si privesiti momce, drugega za drugim. Naposled pride moj cigan. Delal je vso čast svojemu stanu. Lasje kakor ogle, oči kakor žareči krogli, zobje kakor sneg, a polt kakor črnica, kakor prave-

ga črnca. Zamorci, ki so jih včasih kazali v Tivoli, niso bili nič bolj črni.

„Ime?“

„Brajdičević Stjepan.“

„Rodjen?“

„U šumi.“

Najbrž nisem naredil prav duhovitega obraza na ta odgovor, ker ciganu so se zalesketali zobje v nasmehu.

„A kod kuče?“

„U šumi.“

Ni poznal nič kot svojo šumo, v šumi je bil zagledal luč sveta, v šumi je zrastel, v šumi je živel, v šumi bi rad umrl.

Dolgo sem se pogovarjal z njim. Naposled sem ga vprašal, kako so ga vtaknili v vojake, če je živel vedno v šumi. Nasmehnil se je zvito in mi odgovoril:

„Kralj ima dugu ruku!“

V kratkem sva postala najboljša prijatelja z mojim Brajdičevićem in sicer zato, ker sem mu nekoč podaril — pipo. Bilo je tako:

Moj cigan je bil miren kakor ovca, nikomur ni storil nič zalega; njegovi tovariši so ga vedno dovolj dražili, a on jim je samo pokazal svoje bele zobe in dobro je bilo. A kadil je Stjepan strastno; za „svoju lulu“ bi si bil dal iztrgati živo srce iz telesa, a za pipo duhana bi bil prodal dušo. Jaz sem se mu najbolj prikupil s tem, da sem mu semintja podaril duhana.

Tega mirnega človeka opazim nekoč, da se nekaj čudno obnaša. Pozovem ga k sebi:

„Što ti je, Stjepan?“

„Ubiti ga ču, ubiti ga ču!“ je ponavljal, škrtaje z zobmi in stiskaje močne pesti; vsaka mišica na njegovem črnem obrazu se je tresla. Mislim sem, da je zblaznel.

„Ubiti ga ču, gospodine poručnik.“

„Što govoriš? Koga? Ili si poludio?“

„Ko mi je ukrado lulu!“

A to je bilo — sedaj sem ga razumel! Bil je tako razgret, da bi bil res v stanu učiniti kaj takega. —

Imel sem slučajno dve pipi; v hipu sem storil heroični sklep, da mu eno podarim. Poiščem torej v nahrbtniku eno pipo in mu jo dam.

„A pazi, cigane! Nemoj jo izgubiti!“

Nesrečni Stjepan je kar ostrmel, odprl je na široko oči in usta; to mu je bil predragocen dar! A naposled je vendar pipo vzel in iskal besedi, kako bi se zahvalil.

„Več dobro, cigane, samo pazi na lulu!“

Še vedno je lovil za besedami Končno vzdigne roko kakor k prisegi: „Gospodine poručnik, za Vas dušo, život!“

S temi besedami je oddirjal po strelskem jarku. Bil je kakor nor. Sedel je na tla in božal svojo pipo, pa zopet vstal in dirjal naprej ter vsakemu kazal svojo pipo.

S to malenkostjo sem si v njem pridobil prijatelja, ki mi je sledil kakor senca, samo da bi me varoval, če treba. Če ni smel z menoj, mi je ves v skrbeh sledil z očmi.

Meni se je revež smilil. Na oblem božjem svetu ni imel nikogar. Očeta in matere ni nikdar poznal, sester in bratov ni imel. Kolikokrat sem ga o-

Svedska ostane nevtralna.

Novo švedsko ministrstvo, katero je sestavil bivši minister Shwartz, je izjavilo, da bo Svedska tudi v bodoče ohranila svojo nevtralnost in da bo skušala preprečiti, da se dežele ne potegne v svetovno vojno. Svedska mora ohraniti svojo samostojnost.

Italijansko bojišče.

Na Primorskem se razvijajo živahni boji. Pri Biljah se napadi menjavajo. Dne 30. marca so napadali Lahi, naslednji dan pa naši. Tudi artilerija zopet močno posega v borbo. Na južnem Tirolskem Lahi s težkimi topovi obstreljujejo mesti Arco in Roveret. Več bomb je padlo na bolnišnico v mestu Arco. — Iz Italije prihajajo dan za dnevom poročila o nemirih in demonstracijah.

V kateri smeri?

Švicarski list „Journal“ piše, da so vodilni italijanski krogi mnenja, da bo avstrijska armada korakala v Italijo čez Trbiž v Videm, ali pa bo skušala prodreti skozi dolino reke Chiese (zahodno od Gardskega jezera) iz južnih Tirol proti Bresciji in Milanu.

Italijani obstreljujejo Arco in Roveret.

Italijanska srednja in težka artilerija je dne 29. marca obstreljevala južnotirolski mesti Arco in Roveret. V Arco je bila zadeta tudi civilna bolnišnica, dasiravno je razločno zaznamovana z zastavo Rdečega križa.

Rusko bojišče.

Na ruskem in rumunskem bojišču so zdaj večja vojna podvzeta radi kopnečega snega in narastlih rek nemogoča. V Karpatih in v Voliniji se nadaljujejo manjše praske.

Macedonsko bojišče.

Razen topovskega ognja ob Strumi in bojev zrakoplovcem nobenih pomembnih dogodkov.

Sarrail se umika

Kakor pravijo poročila iz Sofije, so se Francozi pričeli med Ohridskim in Prespa-jezerom umikati proti jugu. Tudi pri Bitolju se opaža umikanje četverospozumovih čet. Vojni strokovjaki so mnenja, da bo Sarrail radi velikih izgub v zadnji desetdnevni bitki svojo armado nanovo razvrstil.

Kje so Srbi?

O srbski armadi v Macedoniji ni ne duha in ne sluha. V poročilih o zadnjih bitkah ne omenjajo ne

pazoval, ko je prišla vojna pošta. Vse je drlo skupaj — Stjepan je stal oddaleč in pušil svojo pipo. — Drugi so se žarečih oči, z veseljem na licu vtopili v pisma, moj Stjepan je žalostno in otožno gledal od daleč in vlekel iz svoje pipe.

Vprašal sem ga, koliko časa je že na bojišču.

„Petnajst mesecev“, je odgovoril.

In od nikoder nobene vesti, nobenega glasu, nobene kartice?

„Od nikoder“, je odgovoril žalostno. — Mraz me je stresel.

Vsi smo imeli radi našega cigana in on je imel vse rad.

„Cigane, duhana!“

Za duhan je storil vse; nosil vodo, cepil drva, šel na stražo.

A bil je 1 junak, naš Stjepan. Imel je celo že bronasto hrabrostno svetinjo. Na vsak način je hotel dobiti tudi srebrno; pa so ga dražili, češ, da srebrne svetinje dobijo samo beli ljudje. — — —

Pa dobil je jo, srebrno svetinjo, celo veliko — a plačal jo je s smrtjo.

Moral sem na patroljo. Prvi, ki je šel prostovoljno z menoj, je bil cigan Stjepan.

Zapustili smo lastne strelske järke — po noči kajpada — pasirali lastne žične ovire in se plazili proti nasprotni strani. Vedno po trebuhu in po kolenih — kajti vsak trenutek so švigale v zrak svetlobne rakete ali svetili žarometi in spreminjali črno noč v najsvetlejši dan. Plazili smo se ped za ped in vsakokrat obležali kakor mrtvi, če se je posvetilo. — Cigan neprestano ob meni, tako blizu, da se je pogosto njegov rokav dotikal mojega.

Priplazili smo se ruski poljski straži tako blizu, da smo v temi videli črno postavo — stražnika. Sklonili smo se kvišku, da v par skokih presenetimo stražo, kar pade na nas svetloba žarometa. Mi na tla

četverospozumova in ne naša uradna poročila ne z eno besedico srbskih čet. Švicarski listi domnevajo, da so Srbe poslali v zaledje, da se tam izurijo in pripravijo za spomladansko in poletno ofenzivo.

Francosko bojišče.

V Flandriji med Arrasom in Lensom huđi boji, istotako v vzhodnem delu Pikardije. Na ostalem delu fronte nobenih posebnih dogodkov.

Turška bojišča.

V bitki pri mestu Gaza so Angleži izgubili okrog 3000 mrtvih in veliko ranjenih. Angleži se umikajo ob morski obali v smeri proti mestu El Erš v Severnem Egiptu. — Na ostalih frontah nobenih važnejših dogodkov.

Politične vesti.

Nemški državni jezik. Vsenemški list „Ostdeutsche Rundschau“ z dne 31. marca t. l. smatra za gotovo dejstvo, da bo nemški državni jezik upeljan. Izvaja pa zato že posledice iz tega dejstva in pravi, da je za učenje tega jezika potrebno, da se vse šole, tudi ljudske, podržavijo. Nadzorniki morajo biti uradniki. Vsi učitelji in vsi nadzorniki morajo biti nastavljeni od Dunaja, da ne bodo v Avstriji učitelji, ki se čutijo Ruse, Srbe, Italijane. V vseh ljudskih nenemških šolah se mora od 8. šolskega leta podučevati nemščina. Učitelji, ki dosežejo v poduku nemščine posebno dobre uspehe, dobijo nagradne doklade.

Bosna se klanja cesarju. Dne 30. marca je dospelo na Dunaj odposlanstvo Bosne in Hercegovine, broječe 50 oseb, da se pokloni naši cesarski dvojici. Cesarska dvojica je sprejela odposlanstvo, katero je vodil načelnik deželne vlade za Bosno in Hercegovino, general pehote pl. Sarkotič, ob 3. uri popoldne. Odposlanstvo je nato sprejel tudi skupni finančni minister baron Burian.

Poljsko vprašanje v nemški gosposki zbornici. Ob priliki razprave o proračunu je prišlo v nemški gosposki zbornici tudi do razgovora o rešitvi poljskega vprašanja v Nemčiji. Poljak knez Radzivil je povdarjal svetovnozgodovinski pomen novemberskega oklica na poljski narod. V tem oklicu je brezdvomno zajamčeno, da bo poljski narod zopet dobil svoje lastno mesto med evropskimi državami. Nova državna tvorba mora biti močna in mora imeti dovolj življenjske sile v sebi, da bo mogla v bodoče dati jamstva za mir v Evropi. Pravična poljska politika v Prusiji bo ugodno uplivala na razmerje Poljske do Prusije.

kot mrtvi! Videl sem še, kako je ruska straža planila pokoncu in že so padle ročne granate — ena tu tik pred nas. Zaril sem obraz v zemljo in čakal na smrt. A že je planil cigan pokoncu in zgrabil granato, da jovrže nazaj, predno eksplodira. V tistem hipu — grozen pok! Za trenutek mi je postalo črno pred očmi, a takoj sem se osvestil.

Ruske strojnice so ragljale, žarometi švigali! Videl sem cigana ležati v mlaki krvi, A ni bilo več izgubljeni nobenega časa. V teku smo nesli cigana kakih 20 korakov nazaj, več ni bilo mogoče. Pojavile so se ruske patrolje, tako i naše. Hud boj se je vnel, v svetlobi ruskih in naših žarometov.

Posrečilo se nam je, srečno dospeti v svoj jarek. Celo vse ranjence, med njimi težkoranjenega cigana, smo prinesli seboj. Podal sem se k njemu.

Bil je strašen pogled! Desno roko v ramenu odtrgano, prsi vse raztrgane, glava nad desnim ušesom vdrtá — granata mu je bila eksplodirala v roki. A drugim od patrolje se ni nič zgodilo.

„Stjepan, čuješ, Stjepan — te boli?“ Sklonil sem se prav k njemu.

„Lulu, gospodine poručnik, lulu!“ je šepetal, govoril ni več mogel.

Hotel sem mu dati njegovo ljubljeno pipo, a našel sem jo v žepu — razbito.

„Lulu, lulu!“ je šepetal še nekaj časa, a ne dolgo.

Našega cigana ni bilo več!

Blizu za našimi jarki je bila mala šumica. — Tam smo med drevjem skopali grob in vanj položili Stjepana Brajdičevića. Tako počiva naš cigan tam, kjer si je vedno želel — u šumi.

Po smrti mu je bila podeljena velika srebrna hrabrostna svetinja. — — —

Politika, ki ne sloni na pripoznanju narodnih pravic in kulturnih potreb poljskega prebivalstva in ki z upravnimi omejitvami zastruplja razmerje med prebivalstvom in prusko državo, se ne bo mogla dalje držati. Pruski Poljaki so dokazali svojo zvestobo pri sege na zastavo v vseh vojskah pruske armade in tudi ne dvomim, da bodo tudi v bodoče storili svoje dolžnost. (Živahno pritrjevanje.) Vojvoda Trachenberg je izrazil svoje popolno zadovoljstvo nad izvajanjem predgovornika. Poljska spada po svoji zgodovini, po svoji zemljepisni legi, po svoji kulturi in po svoji veri k zahodu, Gdanskega in Prusko-Poljske ji sicer ne moremo dati, a svojo notranjo politiko moramo tako spremeniti, da se bo ozirala na svojega novega soseda. Razlastitveni zakon bomo morali opustiti. Spremeniti moramo tudi dosedanje postopanje pri naseljeniškem dovoljevanju. Poljakom moramo dovoliti verski pouk v njih maternem jeziku. Nadalje jim moramo tudi dovoliti rabo poljskega jezika v družtvih in na shodih. Upamo, da bo nastalo dobro razmerje med nami in poljskimi sodržavljanji. (Pritrjevanje.) Podpredsednik državnega ministrstva pl. Breitenbach je pozdravil govor kneza Radzivila, ki zveni celo drugače nego govor poslanca Korfiantyja in njegovih somišljenikov. Vlada je vsled zavlačenja sedanje vojske že sedaj pričela s potrebnimi koraki, da se razlastitveni zakon odpravi in se dajo Poljakom olajšave pri rabi materinskega jezika. S pomočjo naseljeniškega zakona in z dovoljenjem državnih pripomočkov se bo dala poljskim državljanom možnost za naseljevanje v domovini. Vse tozadevne vladne priprave bodo že kmalu končane. Breitenbach upa, da se bo nato pričela doba skupnega dela pruskih in poljskih rojakov. Poljak Moravski je v imenu svojih poljskih tovarišev izrazil vladi svojo toplo zahvalo za podano izjavo. Grof Schulenburg in velika župana Körte v Kraljevcu ter dr. Wilms v Poznanskem sta tudi govorila za spravo s Poljaki.

Enver-paša na Dunaju. Turški vojni minister Enver-paša, ki se je mudil v nemškem glavnem stanu, je bil na svojem povratku dne 30. marca sprejet v posebni avdijenci od našega cesarja v Laksenburgu pri Dunaju. Dunaj je zapustil zvečer dne 31. marca.

Tedenske novice.

Sv. Oče za naše vjetnike. Sv. Oče je odredil, da se avstrijskim vjetnikom v Italiji pošlje velikonočnih darov. Ob Veliki noči mora dobiti vsak zavojček kot darilo sv. Očeta. V zavojčkih se bo nahajal tobak, smodke, cigarete, južno sadje, pecivo, meso in steklenica vina itd. Sv. Oče je tudi naročil duhovnikom, naj vse storijo, da bodo mogli vjetniki zadostiti svoji velikonočni verski dolžnosti.

Zborovanje ogrskih škofov. Pod predsedstvom kardinala knezonadškofa in primasa Ogrske dr. Černocho se vrše v Budimpešti zborovanje ogrskih škofov. Zborovanj se udeležuje 17 ogrskih katoliških nadškofov in škofov ter vojaški škof Bjelik. Predmet posvetovanj je vprašanje, kako odstraniti obstoječe ovire, da dobijo ogrski katoličani avtonomijo.

Osebna vest. Pred dnevi je zbolel deželni odbornik dr. Verstovšek.

Odlikovani slovenski vojni kurat. Č. g. Fran Letonja, vojni kurat c. kr. deželnobrambovskega polka št. 26, je dobil duhovniški zaslužni križec 3. razreda na belo-rdečem traku in meči. Č. g. Letonja je dodeljen črnovojniškemu bat. št. 153. — Vojni kurat bolnišnice št. 1 v Celovcu Franc Osterc je bil za svoje požrtvovalno delovanje odlikovan z duhovniškim zaslužnim križcem II. razreda.

Katehetsko mesto na realki v Mariboru. Čas, do katerega se naj vlagajo prošnje za to mesto, je podaljšan do 15. julija 1917.

V Nemčiji so poklicali pod orožje 3352 bogoslovcev. Duhovna semenišča so v Nemčiji zelo izpraznjena.

300letnica reda piaristov. Dne 25. marca t. l. je preteklo 300 let, odkar je takratni papež Pavel V. potrdil red piaristov, ki si je stekel za katoliško šolstvo po celem katoliškem svetu nebroj zaslug.

Glasbenik in skladatelj Fran Gerbič umrl. Dne 29. marca je umrl v Ljubljani v starosti 77 let odlični slovenski glasbenik in skladatelj Fran Gerbič. Rajni si je stekel za slovensko opero nevenljivih zaslug, a posebno mil in drag je bil Slovincem kot izvrsten in plodovit skladatelj ter odličen tudi kot cerkveni skladatelj. Slovenska domovina, ohrani F. Gerbiču trajen spomin!

Velikonočno streljanje iz možnarjev prepovedano. Slično kakor v lanskem letu je tudi letos prepovedano velikonočno streljanje iz možnarjev. V posebno ozira vrednih in izjemnih slučajih smejo dati okrajne politične oblasti tozadevno dovoljenje.

Častniki in vojaki se bodo morali izkazati. Vojaška oblast namerava izdati odredbo, po kateri se bo moral vsak vojak, od najvišjega častnika do prostaka, na poziv kake osebe izkazati, kdo da je. V zaledju se množi slučaj, da se mnogi iz raznih vzrokov preoblečejo v vojaško uniformo.

Vpoklic oproščenih na Ogrskem. List „Pesti Naplo“ poroča, da nameravajo na Ogrskem sedaj v poklicati samo oproščene črnovojnike, stare 18 do 26

let Vseh oproščencev se sploh ne namerava upo-
cati.

Na Ogrskem lovijo take, ki se skrivajo pred
vojaško službo „Novine“ poročajo, da se je na Ogr-
skem mnogo moških skrivalo pred vojaško službo.
Mnogi se niti enkrat niso šli k prebiranju. Sedaj
jih lovijo s silo. V Soboti so jih na dan velikega se-
maja polovili večje število.

Vojni vjetniki bodo smeli čitati liste. Glasom
ogrskih listov bo odslej vojnim vjetnikom dovoljeno
čitati avstro-ogrške časnike. Nadzorstvo nad časniš-
kim čtivom bodo izvrševali orožniki in vjetniška po-
veljstva.

Iz Rusije so se vrnili kot izmenjani invalidi o-
grski Slovenci: Ferenc Flisar, Štefan Lutar in Jo-
žef Magyarič.

Železniški promet o Veliki noči. Slično kakor
v lanskem letu tudi letos o velikonočnih praznikih iz
prometnih ozirov ne bo vozilo večje število vlakov,
kakor sicer po navadi. Kdor hoče torej se letos o ve-
likonočnem času voziti po železnici, naj z vožnjo ne
odlašča do zadnjega trenutka, ker bi se mu utegnilo
pripetiti, da bi ne dobil ne vozne kartice in tudi ne
prostora v vlaku.

Gospodarske novice.

Pri prehranjevalnem ministru generalmajorju
Höferju je zadnje sredo, dne 28. marca, posredovalo
odposlanstvo iz Štajerske, med katerim se je nahajal
tudi dr. Korošec. Ministru, oziroma pristojnim urad-
nikom, so se natančno opisale težave s prehrano, s
poljedelskim delom, s setvami in sejanjem, s senom
i. t. d.

Odprite mlina za olje! Od vseh strani se nam
piše, da preti velikanska škoda, ker so mlina za ol-
je še vedno zaprti. Jedrea se skvarijo in ne bodo ne
kmetom in ne drugim v korist. Olja nam primanjku-
je, a jedrea se pustijo skvarjati.

Kaj naj sejemo? Mnogi se zanašajo, da se bo-
do dobili ves krompir, kolikor ga potrebujejo za sa-
jenje. Naši poslanci, ki so pretekli teden o tem govo-
rili in posredovali na dobro poučenih mestih, nam
zatrjujejo, da bo še le malo semenskega krompirja
na razpolago. Štajerska bi ga potrebovala do 800
vagonov, a bo ga težko dobila do 200 vagonov. Zato
je v interesu posameznikov in splošnosti, da mislimo
na drugo uporabo zemlje, da sejemo ječmen, oves,
fižol, peso, repó itd. ter se preskrbimo s potrebnimi
semeni.

Novo odredbe glede mletja žita. Vlada je od-
redila, da morajo mlinarji odslej izmletiti iz vsakovr-
stnega žita najmanj 90%, to se pravi, da se morajo
odslej otrobi še bolj drobno izmletiti, da se tako dobi
več moke za človeški živež. Za razprašenje sme mli-
nar od 1. aprila naprej računati pri vseh vrstah ži-
ta, tudi pri koruzi, samo 4%. Ako torej daš 100 kg
zrnja v mlin, ti mora mlinar dati 90 kg moke in 6
kg otrobov; 4 kg pa se računa za razprašenje. Ko
plačilo sme mlinar zahtevati od 100 kg pšenice, ječ-
mena ali koruze 3 K. od rži pa samo 2 K 70 v. Če
dobi kdo manj moke ali otrobov, kakor je določeno,
in če mu mlinar za zmletje več računa, se lahko vs-
sak takoj pritoži na okrajno glavarstvo. Najbolje pa
je, da se že pri mlinu prepriča, ali mu je mlinar dal
dovolj moke ali ne.

Zopetna oddaja ovsa. Cesarska namestnija je
z odlokom z dne 28. marca zaukazala okrajnim gla-
varstvom, da morajo takoj od posestnikov zahtevati
desetino od ovsa, ki je določen za seme. Komur se
je n. pr. pri zadnjem rekviriranju pustilo 200 kg o-
vsa za seme, ga bo moral oddati sedaj še 20 kg. Od
ovsa in ječmena, ki se je pustil posestniku za krmu
ali krmo drugi živini, se ga bo moralo oddati še
50%. Če ima n. pr. posestnik 2 konja in se mu je
pustilo za oba 300 kg ovsa, bo moral sedaj od tega
oddati 150 kg. Če se je komu pustilo za krmo drugi
živini 40 kg ječmena, bo moral sedaj oddati še 20 kg.
Količin pod 10 kg ni treba oddajati. Za sedanjo od-
dajo ne bo novega popisovanja, ampak se bo vzelo
kot podlago število zadnjega popisovanja. Kdor je
ovs ali ječmen že posejal, je seveda sračno usel tej
naredbi. Namestnija je okrajnim glavarstvom naro-
čila, da morajo odbiti vse prošnje za oprostitev od-
daje.

Zavoljo loja. Zavoljo oddaje loja se je obrnil
poslanec dr. Korošec na č. kr. namestnika, od kate-
rega je dobil te dni odgovor: „Z ozirom na Vaše e-
pismo z dne 15. februarja vam naznanjam, da je
vojna zveza za oljnato in mastno industrijo žal od-
klonila od č. kr. mariborskega okrajnega glavarst-
va predloženo mi prošnjo, naj se loj mesarjem na de-
želi pusti (v svrhu oddaje revnim ljudem)“
— Kakor izvemo, se podela od loja polovica za člo-
veško hrano (zabelo), polovica pa za industrijske po-
trebe kakor mast, milo itd.

Preskrba s sladkorjem v mariborskem okraju.
(Nadaljevanje iz zadnje „Straže.“) Fala: Union 300,
elektrarna 1000; Sv. Marijeta o. P.: Baumgartner
700, Jager 580, Ferk 350; Sv. Marijeta na Dr. pol.:
Macun 955; Ruše: Mahorko 500, Leske 560, Serne

600, Kupčič 430, Beigott 500; Brezje: Horvat 825;
Pušcava: Karničnik 260, Fikfak 300, Kores 200; Re-
ka: Lebe 800; St. Martin: Krajnc 950; Gornja Sv.
Kunigunda: Vaupotič 470, Gobec 530; St. Peter:
Lorber 600, Lainsic 1150; Pekre: Sorko 390; Plani-
ce: Kodrič 270; Pobrežje: Marko 1050, Prechtler
1050, Mayer 1050, Sucher 1050; Spodnja Sv. Kun-
gota: Vaupotič 1515, Likavec 515; Svečina: Smonig
1100, Skribe 440; Selnica: Jagrič 955, Pinter 470,
Kancler 340, Golob 460, Glaser 290; St. Ožbolt: A.
Hojnik 140; Lučane: Peklar 230, Grušovnik 155;
Slov. Bistrica okolica: Kopač 580, Kac 580, Pinter
740; Podova: Novak 470, Mlauc 380; Ribnica-Brez-
no: Povoden 230; Sv. Nikolaj: Pauko 340; Razvan-
je: Kac 650; Radvanje: Lobnik 1200, Travan 1100,
Primos 1000; Slivnica: Polajnc 670, Loh 585; Ži-
tečka vas: Krajnc 525; Tezno: Šabeder 475, Valc
600, Mernik 500; Gornja Polskava: Uranjak 350,
Kartin 350, Zisel 350, Navratil 350; Sv. Venčesl:
Skrbiš 600; Slov. Bistrica mesto: 2400; Spod. Pol-
skava: Sieherl 1440, Fischer 1100; Pekel: Sima 480,
Safsky 450, Drolenik 450; Sv. Anton: Tušek 900
Markovič 820; Sv. Barbara: Šabeder 580, Sauperl
580, Kostajnc 530; Sv. Benedikt: Šumenjak 1725;
Sv. Trojica: Golob 570, Čauš 470, Čeh 470; Poljča-
ne: Šumer 580, Vodenik 580, Obersky 500; Laporje:
Krošelj 800, Wutte 600; Črešnjevce: Žitnik 1580; St.
Martin n. P.: Kos 930, Vernig 700; Makole: Košo-
rok 870, Ozebek 880, Novak 470, Dreo 350; Studeni-
ce: Kaučič 950; Tinje: Rozman 720; Sv. Jurij Sl.
gor.: Brgles 700, Bauman 700, Kramberger 350, in
Fras 350, Schönwetter 240; St. Lenart: Sedmínek
600, Dimnik 600, Spitzky 600; St. Rupert: Lorber 700,
Bauman 625, Rois 435, Golob 390; St. Andraž: Oz-
vatič 225; Negova: Šumenjak 310; Sv. Ana: Zem-
ljič 600, Repolusk 350; Biš: Kurbos 250; Velka:
Schönwetter 315.

Vojaški delavski oddelki in vprežni konji.
Kdor rabi za spomladansko delo na polju in v vino-
gradih vojaških delavcev in konj, naj se takoj obr-
ne na žetvenega komisarja pri okrajnem glavarstvu.
Za mariborski okraj sprejema te prošnje žetveni ko-
misar g. R. Petrovan. Vojaška uprava dovoljuje za
enega posestnika letos vojaške skupine 5 mož in si-
cer za dobo 14 dni do treh tednov. Posestnik mora
dati vojaštvu hrano, v denarju mu ni treba nič pla-
čati. Vojaki pa dobijo od vojaške uprave za plačo z-
nesek, ki bi ga posestnik dobil od vojaštva kot plačo
za hrano. Konjem mora posestnik preskrbeti krmó.
Ta pravila veljajo za mariborski okraj; kako so se
žetveni komisarji pogodili z vojaško upravo v dru-
gih okrajih, nam ni znano. Dobro bi bilo, da nam to
naznanijo.

Recept za domače milo. Z ozirom na našo to-
zadevno notico v predzadnji petkovi „Straži“ nam po-
roča naša prijateljica Agica Horvatova, da se do-
mače milo pravilno kuha tako-le: Vzame se 5 litrov
domačega (čistega) luga, $\frac{3}{4}$ kg vgašenega apna in 1
kg sode. Te tvarine se postavijo v loncu na ognjiš-
če in se naj vse skupaj dobro prevre. Ko se potem
ta mešanica očisti, se čisto tekočino odlije proč. K
tej tekočini se pridene poldrugi kg loja ali kaké sla-
be masti (dobra je tudi svinjska črevesna mast) in
nekaj žlice soli. Vse to se dobro premeša ter se nato
postavi v loncu na ogenj. Mešanica mora dobiti dve
uri polagoma in neprestano vreti. Bolj polagoma kot
vse to vre, tem bolje in izdalneje je potem milo. A
med vretjem se mora mešanica dobro mešati. Ko se
je tvarina dve uri kuhala in mešala, se vlije meša-
nico v kako staro štirioglato ponev, kjer se milo v-
se in stirdi. Ko je milo dovolj trdo, se nareže na
primerne kose. To milo se močno pemi in se mnogo
ne razlikuje od nekdanjega Schichtovega mila.

6000 vagonov smrekove skorje. Da bodo imele
avstrijske tovarne za izdelovanje usnja do druge po-
lovice leta 1918 dovolj strojil, se bo rabilo v Avst-
riji okrog 6000 vagonov smrekove skorje. Da se bo
mogla pridobiti ta ogromna množina smrekove skor-
je, bo treba posekati v tostranski državni polovici
2½ milijona kubičnih metrov smrekovega drevja. Iz
tega vzroka, bo tudi večje število gozdarskega oseb-
ja in delavcev za sekanje smrekovega drevja oproš-
čenih od vojaške službe. Ker so imeli lansko leto
lastniki gozdov in trgovci s smrekovo skorjo velike te-
žave, naj vlada letos skrbi, da ne bodo veliki pre-
kupei in tovarnarji brili noreca iz tistih, ki jim bodo
ponudili skorjo v nakup.

Razne novice.

Veliki London ima 605 postaj za osebni pro-
met, na raznih kolodvorih tega mesta postoji na dan
8620 vlakov.

V Argentiniji (Južna Amerika) je ravno toliko
konj, kakor prebivalcev, dočim pridejo v Švici na 100
ljudi komaj 3 konji.

Ob reki Kolumbiji (Severna Amerika) pečejo
Indijanci neko vrsto kruha iz mahovja, ki raste na
jelkinih deblih. Mah se nabere, poškropi z vodo, da
zavrè. Nato zvaljajo tvarino v krogle kakor človeška
glava in jo spečejo v dolbinah v zemlji.

Petrolej. Petrolej se je podražil radi vojske, je
rekla Jera sosedi Mani. — Glejte si no, se začudi
Mana, kaj se bijejo samo pri luči?

Na fronti. Prvi vojak: Mraz bi človek še pre-
stal, ampak te vražje uši! — Drugi vojak: Tukaš se
ni nič hudega; če bi bil ti v Rumuniji, potlej bi vi-
del, kaj je zlodej! Tam nimajo uši le ljudje, marveč
jih imajo še celo miši in podgane, ščurki in stenice.

V času pomanjkanja. V neko pariško prodajal-
no je prišel nedavno gospod, kupil pet zemelj in jih
začel drugo za drugo darati svojemu psu. Iz šole so
ravno prihajali otroci in se kmalu vsui cirkrog tega
zapeljivega prizora pred pekarno. „Kaj takega!“ se
zavzame eden dečkov. — „Ali te kaj briga?“ ga za-
vrne osorno gospodar psa. — „Nič“, odvrne deček;
„reči sem hotel samo, da bi bil rad Vaš pes.“

Sodba glasovitih mož o ženi. Možje se trudijo
podati pravo sodbo o ženi; naj sledi nekaj izrekov.
Goethe, dobri poznavatelj žensk, je rekel: „Žene so
srebrne lupine, v katere poagamo zlata jabolka!“
Jean Paul jako ceni ženo, ko trdi: „Žena je po na-
vadi zadnji prijatelj, ki človeku ostane v nesreči!“
Nekoliko manjša je hvala madžarskega pisatelja Jo-
kaia: „Živi dvoje vrst žen: takih, ki imajo srce
ljubijo samo enega, in drugih, ki nimajo sreča in lju-
bijo sto mož.“ Uničevalna je kritika grškega modri-
jana Eristipa: „Ne morem ti, prijatelj moj, priporo-
čiti nobene. Če je lepa, te bo varala; če je grda, ti
ne bo ugajala. Ako je uboga, te bo uničila; ako je
bogata, ji boš suženj. Duhovita te bo prezirala; če
je neizobražena, boš zdehal dolgočasja; pri hudobni
boš imel živ pekel.“ Da je slepi pesnik „Izgubljenega
raja“ John Milton imel ostre sodbe o ženskah, naj-
brž ni tako znano. Tako je rekel nekoč lordu Bu-
ckinghamu, ker je pesnikovo soprogo primerjal ro-
ži: „Po barvi je ne morem poznati, ker sem slep, a
po trnju bi res mislil, da imate prav.“ Ko so mu re-
kli, naj da svojo hčer učiti tujih jezikov, je menil:
„Ženska ima že enega preveč.“

Dopisi.

Maribor. Po mestu sedaj inženjerji delajo na-
črte za električne naprave v posamezne hiše in obr-
ate. Položiti nameravajo tudi tir za pocestno elek-
trično železnico.

Maribor. Včeraj, dne 1. aprila, so se za Ma-
ribor razdeljevale karte za petrolej. Petrolej se dobi
od dne 3. aprila naprej pri sledečih trgovcih: An-
drašič, Felber, Fontana, Greiner, Gusel, Hartinger,
Huber, Kaufmann, Korošec, Loc, Murko, Mydlil, O-
pelka, Prešern, Primus, Reicher, Saria, Širk, Sti-
berc, Tišler, Usar, Vrstošek, Vrtnik in Weigert. —
Sedanje karte za petrolej so zelene in svetlorumene
barve.

Sv. Jurij v Slov. gor. Tukaš je dne 25. marca
v Gospodu zaspal nadučitelj Peter Pavlin. Svetila
mu večna luč!

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Naš rojak, č.
g. vojni kuraj Anton Peršuh, je bil odlikovan z du-
hovniškim zaslužnim križcem II. razreda. Njegovi
starši so poslali 6 sinov v službo domovine, eden je
padel v jeseni 1914. — Oberski Leopold je G. Pleter
je bil pogrešan čez dve leti. Dne 17. februarja so
starši dobili zadnjo vest o njem. Dne 3. marca 1917
pa je došla od njega dopisnica iz ruskega vjetništva.
Nahaja se v Jekaterinoslavu ter je zdrav.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. V nedeljo,
dne 25. marca, je nastopila pri nas povodenj, kakr-
šne nihče ne pomni. Ker je snega zadrževal vodo, da
se ni mogla dovolj hitro odtekat, je proti večeru v
nedeljo začela nagloma rasti, se razlila po vaseh:
Župeča vas, Sv. Lovrenc in Apače, nastopila v so-
be, kleti in hleve, kjer je bila do pol metra globoka.
Komaj so reševali živino. Kolikor je do zdaj znano,
je utonila 1 svinja. Okrajno cesto je voda na enem
mestu precej razdrila. Vsled obilega snega in nagle
povodnji se je dvema posestnikoma v Apačah pod-
lo gospodarsko poslopje. Da ne bi vasi bile izpostav-
ljene taki povodnji, bi bila potrebna regulacija pot-
okov Reke in Polskave, do takrat pa bi moralo skozi
okrajno cesto biti napravljenih več predorov, da bi
voda mogla hitreje odtekat.

St. Pavel pri Preboldu. Dne 27. marca je s-
previden s sv. zakramenti umrl rudniški uradnik R.
Vasle. N. p. v m.!

Celje. Ljudska šola za otroke laških begun-
cev v Celju se je nahajala pri Zelenem travniku. A
tamošnje prostore je zasedlo vojaštvo in tako imajo
sedaj otroci, pričeni s 1. marcem t. l., pouk ob po-
poldnevih v edinih dveh sobah slovenske okoliške
ljudske šole.

Brežice. Davčna oblast brežiškega okrajnega
glavarstva naznanja, da se je dne 1. aprila prese-
lila v Celje. Vloge na brežiško davčno oblast se naj
odslej naslovijo: Davčna oblast pri okrajnem glavar-
stvu v Celju. Davkarija ostane še prejkoslej v Bre-
žicah.

Narocitevane samo pondeljkeve
„Straže“. Kdor hoče imeti „Stražo“ samo v
pondeljek, si isto kakor dozdaj, lahko naroči pose-
bej. Narocnina se pošlje po poštni nakaznici
na naslov: Upravništvo Pondeljkeve Straže“
v Mariboru. Ob strani naj napiše, ali je nov
ali star naročnik, da ne bo pomot. Sama Pon-
deljkova Straža stane za celo leto K 3:20; za
pol leta K 1:60; za četrt leta K 90 vin.